

עין משפט
גַר מוצה

כה:

אֹרַח אַרְעָא קמ"ט. פי' רש"י ולאו משום אִיסור טרפה מימא דבסמון משמע שיש אִיסור דבדר דקאמר נטיעה מקטע רגליהון דקצביא וי"ל דולאי ליכא אִיסור דמשנחטטה היא עוממת צחוקת היתר א' מיהו אס נמצאת טריפה לאחר שאכל הוא נענש כשוגר ולא כאונס שלא היה לו למהר כל כך:
וַצִּבְרָךְ בַּאֲדֹנָיִת. פרש"י ולא ידענא מאי עזומיה ופי' בתוספתא משום דעושה ג' פירות עלין אציונות וקפריסין ועוד שטוען פירות בכל יום ^ט מה שאין כן בשאר אילנות ועוד פי' ר"י דעזומו הוי ממה ^ה שזרין ציין מן הקפריסין שהיא עוה כדאמר בפטוס הקטרת יין קפריסין למה הוא בלא שזרין זו הזכרון כדי שתהא עוה ולא כפרש"י שפירש צכריתות (דף ו.) שהאז יין הגא ממקוס קפרס:

שאני יתא דבעיהא. וס"ת והאב לא המירו אלא כי יש זה צורך רבים כדאמרין לעיל וי"ל דלמא נמי הלכה לצורך רבים שנת ראש הגולה היתה והיו רבים צריכים ^ט ממנה: **בבבב שנתא לבבב** ר"י אומר וכו'. כ"ל דמיירי צככור שהיה זו משה מאתמול אך שלא הראה לחכם מצעדו יוס דאי נפל ציה מומא צייט ודאי לא הוה שרי רבי יהודה דהוי מוקףא מתמת אִיסור דלא הוה דעמיה עליה מאתמול ור' יהודה אית ליה מוקףא וה"ק צכור שנפל זו מוס אך שלא הראהו לחכם מצעדו יוס ונפל לצור צייט יעד המומחה וכו' דרואין מומין צייט ס"ל לרבי יהודה ר"ש אומר אין זה מן המוכן ע"כ

אף עז בבהמה דקה וי"א אף צלף באילנות: שחטה בשדה לא יביאנה במומו: **ת"ר** ^ט אין הסומא יוצא במקלו ולא הרועה בתרמילו וי אין יוצאין בכסא אחד האיש ואחד האשה אינו והא שלח ר' יעקב בר אידי זקן אחד היה בשכונתינו והיה יוצא בגלודקי שלו ובאו ושאלו את ר' יהושע בן לוי ואמר אם רבים צריכין לו מותר וסמכו רבותינו על דברי אחי שקיא דאמר אנא אפיקתיה לרב הונא מהיני לשיילי ומשילי להיני ואמר ר"נ בר יצחק אנא אפיקתיה למר שמואל משמשא למולא ומטולא לשמשא התם כדאמר מעמא האם היו רבים צריכין לו מותר א"ל רב נחמן לחמא בר אדא שליח ציון כי סלקת להתם אקיף וזיל אסולמא דצור וזיל לגבי דר' יעקב בר אידי ובעי מיניה כסא מה אתון ביה אדאול להתם נח נפשיה דר' יעקב בר אידי כי סליק אשכחיה לרבי זריקא א"ל כסא מה אתון ביה א"ל הכי אמר ר' אמי ובלבד שלא יכתף מאי ובלבד שלא יכתף אמר רב יוסף בריה דרבא באלונקי איני והא רב נחמן שרא לה לילתא למיפק ^ט אאלונקי שאני ילתא דבעיתא אמימר ומר זוטרא ימכתפי להו בשבתא דרגלא משום ביעתותא ואמרי לה משום דוחקא דצבורא: **מתני'** בכור שנפל לבור רבי יהודה אומר ירד מומחה ויראה אם

ציה. מה אהם אומרים זו: כי סליק. כלומר כי מטא לא"י לאחר שעבר את צור: אלוניקי. שנבאל"ש צלע"ו שנותן זרועו על כתף חבירו וחצירו על כתפו וזה צכסא"ו ישב על זרועותם דמתחזי דרך חול ופרהסיא ולהליך למקוס רחוק טפי משנשאים צין ידיהן צכסא"ו: ינפא. שם אשתו של ר"נ: **דבעינא**. ליפול: **בצכסא דרגלא**. שדורשין: **מכספי להו**. צבית המדרש עד מקומם: **משום צעוסא דלצבורא**. שהיו נצבעים מן הצבור העומדים על רגליהם מפניהם והיו יראים ליפול: **משום דוחקא**. שעומדים על רגליהן וטורח לצור הוא הלכך מכתפי להו נצביהם ותלמדיהם ומוליכין אותן מהר למקומן: **מתני'** צכור שנפל לצור. צכור צומן הזה אין נשחט צלא מוס מפני שקדשים הוא דמאליו הוא קדוש והשוחטו כשהוא תם הוי שוחט קדשים צחוק וענוש כרת: **שנפל לצור**. וירא פן ימות שם: **מומחה**. צקי צמומין להצדין צין מוס קצוע למוס עונר:

כז. מפני מה נתנה תורה לישראל. מפני שהן עוין, אמר הקב"ה הללו ראויין שתתן להן דת אש, שנאמר מימינו אש דת למו. שלשה עוין הן ישראל באומות כז'. שחט בהמה ביו"ט בשדה, לא יביאנה במוט ובמוטה כדרך שעושה בחול, אלא מביאה כרדו אברים אברים. ת"ר אין הסומא יוצא במקלו והרועה בתרמילו, תרגום ילקוט תרמיל. ואין יוצאין בכסא, אחד איש ואשה, אינו והא ההוא זקן (שהיה יוצא) ^ה בגלודקי שלו, פירוש בטיית מכפה. אייב"ל אם רבים צריכין לו מותר. וכן אמר אחי שקיא אנא כתפתיה, כלומר אפיקתיה (לרב הונא מהיני לשילי ומשילי להיני, ואמר ר"נ בר' יצחק אנא אכתפיין למו שמואל (ו)משמשא לטולא, ומטולא לשמשא. ואסיקנא הני מילי משום דרבים צריכין להן, וכל מי שהרבים צריכים

אין צדין פרק שלישי ביצה

אורח ארעא. ולא משום אִיסור טרפה: **כדנתיא**. מזינו אף תנאים שנלמדים הלכות דרך ארץ שלא יראה אדם על הצריות כרעבתן אף זה הממהר לאכול קודם הפשט נראה כרעבתן: **צלא**. ציבול"ה: **מעליו**. מלד העלין: **הלוצא** **מקטע רגליהון דרשיעיא**. עשב ששרשיו

אורח ארעא קמ"ל כדתניא ^הלא יאכל אדם שום ובצל מראשו אלא מעליו ואם אכל ה"ז רעבתן כיוצא בו בלא ישתה אדם כוסו בבת אחת ואם שתה ה"ז גרגרן ^ותנו רבנן השותה כוסו בבת אחת ה"ז גרגרן שנים דרך ארץ שלשה מגסי הרוח ואמר רמי בר אבא חצובא מקטע רגליהון דרשיעיא נטיעה מקטע רגליהון דקצביא ודבועלי גדות תורמוסא מקטע רגליהון דשנאיהון של ישראל שנאמר וייוסיפו בני ישראל לעשות הרע בעיני ה' ויעברו את הבעלים ואת העשתרות ואת אלהי ארם ואת אלהי צידון ואת אלהי מואב ואת אלהי בני עמון ואת אלהי פלשתים ויעזבו את ה' ולא עבדוהו ומשמע שנאמר ויעזבו את ה' איני יודע שלא עבדוהו ומה ת"ל ולא עבדוהו א"ר אלעזר אמר הקב"ה אפילו כתורמוס הזה ^זששולקין אותו שבע פעמים ואוכלין אותו בקנוח סעודה לא עשאוני בני תנא משמיה דר"מ מפני מה נתנה תורה לישראל מפני שהן עוין תנא דבי ר' ישמעאל ^חמימינו אש דת למו אמר הקב"ה ראויין הללו שתנתן להם דת אש איכא דאמרי דתיהם של אלו אש שאלמלא ^ט(לא) נתנה תורה לישראל אין כל אומה ולשון יכולין לעמוד בפניהם והיינו דאמר ר"ש בן לקיש ג' עוין הו ישראל באומות כלב ^יבחיות הרנגול בעופות וי"א

אף עז בבהמה דקה וי"א אף צלף באילנות: שחטה בשדה לא יביאנה במומו: **ת"ר** ^ט אין הסומא יוצא במקלו ולא הרועה בתרמילו וי אין יוצאין בכסא אחד האיש ואחד האשה אינו והא שלח ר' יעקב בר אידי זקן אחד היה בשכונתינו והיה יוצא בגלודקי שלו ובאו ושאלו את ר' יהושע בן לוי ואמר אם רבים צריכין לו מותר וסמכו רבותינו על דברי אחי שקיא דאמר אנא אפיקתיה לרב הונא מהיני לשיילי ומשילי להיני ואמר ר"נ בר יצחק אנא אפיקתיה למר שמואל משמשא למולא ומטולא לשמשא התם כדאמר מעמא האם היו רבים צריכין לו מותר א"ל רב נחמן לחמא בר אדא שליח ציון כי סלקת להתם אקיף וזיל אסולמא דצור וזיל לגבי דר' יעקב בר אידי ובעי מיניה כסא מה אתון ביה אדאול להתם נח נפשיה דר' יעקב בר אידי כי סליק אשכחיה לרבי זריקא א"ל כסא מה אתון ביה א"ל הכי אמר ר' אמי ובלבד שלא יכתף מאי ובלבד שלא יכתף אמר רב יוסף בריה דרבא באלונקי איני והא רב נחמן שרא לה לילתא למיפק ^ט אאלונקי שאני ילתא דבעיתא אמימר ומר זוטרא ימכתפי להו בשבתא דרגלא משום ביעתותא ואמרי לה משום דוחקא דצבורא: **מתני'** בכור שנפל לבור רבי יהודה אומר ירד מומחה ויראה אם

ציה. מה אהם אומרים זו: כי סליק. כלומר כי מטא לא"י לאחר שעבר את צור: אלוניקי. שנבאל"ש צלע"ו שנותן זרועו על כתף חבירו וחצירו על כתפו וזה צכסא"ו ישב על זרועותם דמתחזי דרך חול ופרהסיא ולהליך למקוס רחוק טפי משנשאים צין ידיהן צכסא"ו: ינפא. שם אשתו של ר"נ: **דבעינא**. ליפול: **בצכסא דרגלא**. שדורשין: **מכספי להו**. צבית המדרש עד מקומם: **משום צעוסא דלצבורא**. שהיו נצבעים מן הצבור העומדים על רגליהם מפניהם והיו יראים ליפול: **משום דוחקא**. שעומדים על רגליהן וטורח לצור הוא הלכך מכתפי להו נצביהם והשוחטו כשהוא תם הוי שוחט קדשים צחוק וענוש כרת: **שנפל לצור**. וירא פן ימות שם: **מומחה**. צקי צמומין להצדין צין מוס קצוע למוס עונר:

אורח ארעא. ולא משום אִיסור טרפה: **כדנתיא**. מזינו אף תנאים שנלמדים הלכות דרך ארץ שלא יראה אדם על הצריות כרעבתן אף זה הממהר לאכול קודם הפשט נראה כרעבתן: **צלא**. ציבול"ה: **מעליו**. מלד העלין: **הלוצא** **מקטע רגליהון דרשיעיא**. עשב ששרשיו נוקצין ויורדין בעומק ואין מתפשט לצדין כלל ונוטעין אותו צין גדולי שדות וכו תיחס יהושע לישראל את הארץ ^המקטע רגלי הרשעים ליוס הדין שגזלין וחומסים ומשיגין גבול ואין למדין ממנו: **נטיעה מקטע רגליהון דקצביא**. נטיעת ערלה שאמרה תורה להמתין שלש שנים מלאכול פירות מקטע רגלי הקצבים הממהרין לאכול קודם הפשט ומתו ופעמים שנמצאת טרפה וכן דבועלי גדות שממהרין ואינם יכולין להמתין עד שמתצול: **סורמוס**. מין קטנית עגול למיין עדשה ורנצ כמעט קטנה והוא מר מאוד עד ששולקין אותו

שבע פעמים ^טונעשה מתוק וטוב עד שיאכל למטעמים צקנוח סעודה: **מקטע רגליהון דשנאלי ישראל**. דכתיבי שבעה ע"ז צהאי קרא ולצסוף ועזבו את ה'. התורמוס הזה לאחר שהטריח את צעליו שבע פעמים הוא חוזר למטבז והן הטריחו את צוראן להציא עליהן פורעניות ולהכעיסו צשבעת אלה ולא חזרו צהן: **מאי ולא עזדוהו**. לשון קבלה הוא שהוא קובל עליהם הקדימויו והקניטויו שבע פעמים צכשול התורמוס ואחרי כל זאת לא נתשצתי צענייהס: **שהן עויס**. ומנה להם תורה שיעסקו צה והיא מתשט כחם ומכנעת לנסי:

^ידסיפן של אלו. מנהגס של אלו אש שהס עויס כהש: **מימינו אש דס למו**. מימינו נתן להס התורה מפני שהס דת למו והרצה מתקראות חקרים כזה: **עויס**. קשים להנלח אנדרי"ש מהו עזות שלו: **אין הסומא ינפא צמקלו**. דהוי דרך חול ואיכא זלותא די"ט: **ואין ינפאין צכסא**. שטוענין אותס צני אדם והס ינפאין צקתדרא: **צגלודקי**. פלדיסטוו"ל: **צריפין לו**. צבית המדרש לדרשה: **מופס**. להוליאו זו מביתו לצבית המדרש: **אפיקסיה**. צכסא: **מהיני לשיילי**. מקומות סמוכין ואין תמוס שצט צנייהס: **לתמא צר אדא**. כך שמו: **שליח ציון**. רגיל היה לעלות לירושלים: **אקיף**. הרצה צשצילי את הדרך להקיף ההר ולך דרך סולס מעלות הר של צור שסס יושב רבי יעקב צר אדי: **מה אהון אס**

רבינו חננאל (המשך)
[לן שרי. וכסא נמי שרי ובלבד שלא יכתף באלנקי. פירוש שמענו שהיא מדרעת של תפיס. רב נתמן שרא לילתא אשתו למיפק באלנקי. ומשום דבעיתא שמא תפול, ולא תישב דעתה לשייבה אלא באלנקי. וכן מרימר ומר זוטרא הוו מכתפי להו בשבתא דריגלא באלנקי, ומשום ביעתותא (דדוחקא) [אן (ו)דדוחקא דצבורא. ירושלמי הלכתא ב"ש אומרים אין מוציאין לא את הקטן כז', רב חונא הורי לאינתיה דריש גלותא למיפק בכסא, רב חסדא בעי ולא כן תנן אין יוצאין בכסא אחד נשים ואחד אנשים, אפילו ת"ח אין טועין בדבר זה, ורב חונא טועה. מיישא רב בריה דרבי"ל מטען בסדיניה מיעול מירדוש לצבורא בשבתא. תוספתא במס' שבת יוצאין במוך

ובספוג שעל המכה, ובלבד שלא יכרך עליהן חוט או משיחה. יוצאין בקליפת השום ובקליפת בצל שע"ג המכה, ואם נפל לא יחזיר, וא"צ לומר שלא יתן לכתחילה בשבת. יוצאין באגד שע"ג המכה וקושרו ומחירו בשבת, אספגנית שפרשה מן האגד מחזירה עם האגד, יוצאין באיספגנית ובמלוגמא וברטייה שע"ג המכה, ואם נפל לא יחזירו וא"צ לומר לתת לכתחילה בשבת. סוף עירובין, ת"ז רטייה שפירשה מע"ג המכה מחזירין אותה בשבת, ר' יהודה אומר החולקה למטה דוחקה למעלה, למעלה דוחקה למטה, ומגלה קצת רטייה, ומקנח פי המכה, ורטייה עצמה לא יקח מפני שממדת, והממדת חייב חטאת. אמר רב יהודה הלכה כר' יהודה. **מתני'** בכור שנפל לבור ר' יהודה אומר ירד מומחה ויראה

מסורת הש"ס

א) וד"א רנב פי"ו,
ב) ספחים פי: [מס' ד"א רנב פי"ו,
ג) וברכות לג:],
ד) ועי' מוס' מגילה כה. ד"ה (אלמלא],
ה) ועי' מוס' סדרות ת. ד"ה ומא],
ו) [תוספתא פ"ג,
ז) ס"ף (בלגונק,
ח) צ"ב נו,
ט) עי' צי"ר [צכאשית] פי' י"א תורמסיין צריכין להמתיק,
י) ג"ה דמיהן אהר ד"ה מימינו],
יא) [כדליפת צבת ג.].

הגהות הב"ח

א) תנב' ד"ה ולף וכו' דעזומו הוי ממה שעושין צין מן:
ב) ד"ה אהר ד"ה צריכס לה סק"ד:

לעני רש"י

ציבול"ה [ציבור"ט].
בצלל בצל קטן.
אנדרי"ש [אנדרי"ש].
צור-רוח. פלדיסטוו"ל [פלדיסטוו"ל].
כיסא מתקפל. שנבואיל"ש.
מושב.

מוסף תוספות

א. והחירו לאכול כוית מבית טביחתה בלא בדיקה משום הפסד ממונו וכ"ש שאם הוציאו הריאה בלא בדיקה שאין להפסיד בהמה וסמכינו ארובה וכשריה. רל"ש סמן ד.
ב. אסיקנא לעיל בביריותא אחד האיש ואחד האשה ולא שרינן לאשה משום דבעיתא.
ג. ושרו לה משום דכתיב"ל.
ד. ושרו לה משום דבעיתא מה שאין כן באיש דאצי"ג דריכס צריכס לו לא שרינן ליה דלא בעית. שס.

^[1] עי' בעיור ערך גלגודקא וערך גלודקי